

Česká republika
NÁLEZ
Ústavního soudu

Jménem republiky

Ústavní soud rozhodl dne 6. dubna 2017 mimo ústní jednání bez přítomnosti účastníků v senátu složeném z předsedy Vladimíra Sládečka a soudců Jaromíra Jirsy a Jana Musila (soudce zpravodaje) ve věci ústavní stížnosti **L. P.**, t. č. ve Věznici Karviná, Fryštátská 178, 733 01 Karviná, zastoupeného Mgr. Marianem Sikorou, advokátem, se sídlem Štefánikova 134/8, 737 01 Český Těšín, proti exekučnímu příkazu Krajského soudu v Brně ze dne 8. března 2016 č. j. EP 17/2016-9, a proti jinému zásahu orgánu veřejné moci spočívajícímu v provádění srážek z účtu stěžovatele zřízeného a vedeného Vězeňskou službou České republiky – Věznici Karviná od 11. března 2016, za účasti 1) **Krajského soudu v Brně** a 2) **Vězeňské služby České republiky – Věznice Karviná**, jako účastníků řízení, **t a k t o**:

- I. **Exekučním příkazem Krajského soudu v Brně ze dne 8. března 2016 č. j. EP 17/2016-9, bylo porušeno základní právo stěžovatele na ochranu vlastnictví dle článku 11 odst. 1 Listiny základních práv a svobod, a na pokojné užívání majetku dle článku 1 Dodatkového protokolu k Úmluvě o ochraně lidských práv a základních svobod.**
- II. **Exekuční příkaz Krajského soudu v Brně ze dne 8. března 2016 č. j. EP 17/2016-9, se ruší.**
- III. **Vězeňské službě České republiky – Věznici Karviná se zakazuje pokračovat v porušování základního práva stěžovatele na ochranu vlastnictví dle článku 11 odst. 1 Listiny základních práv a svobod, a na pokojné užívání majetku dle článku 1 Dodatkového protokolu k Úmluvě o ochraně lidských práv a základních svobod, spočívajícím v provádění srážek z účtu stěžovatele zřízeného a vedeného Věznici Karviná od 11. března 2016 v rozsahu jdoucím nad rámec stanovený § 25 odst. 4 zákona č. 169/1999 Sb., o výkonu trestu odnětí svobody, ve znění pozdějších předpisů, a přikazuje se jí, aby bezprostředně po doručení tohoto nálezu umožnila stěžovateli disponovat s jednou polovinou peněžních prostředků zaslaných mu na tento účet – do úhrady pohledávek stěžovatele vyjmenovaných v § 25 odst. 4 zákona č. 169/1999 Sb. však pouze za účelem hrazení poskytnutých zdravotních služeb nehrazených z veřejného zdravotního pojištění a na nákup podle § 23 zákona č. 169/1999 Sb. – a zbývající část peněžních prostředků užila na úhradu jiných vykonatelných pohledávek za stěžovatelem ve smyslu § 25 odst. 4 zákona č. 169/1999 Sb.**

O d ů v o d n ě n í:

I. Stěžovatelem namítané zásahy do základních práv

1. Ústavní stížností podanou k poštovní přepravě dne 27. dubna 2016, vycházející z § 72 odst. 1 písm. a) zákona č. 182/1993 Sb., o Ústavním soudu, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o Ústavním soudu“), se L. P. (dále jen „stěžovatel“ nebo „dlužník“) domáhá zrušení exekučního příkazu Krajského soudu v Brně ze dne 8. března 2016 č. j. EP 17/2016-9 (dále jen „exekuční příkaz“), jímž jmenovaný soud přikázal Vězeňské službě České republiky – Věznicí v Karviné (dále také jen „věznicí“), aby od okamžiku doručení exekučního příkazu prováděla „z konta úložek dlužníka“ stanovené srážky až do výše vykonatelného nedoplatku v částce 13 000 Kč a 81 060,80 Kč a nevyplácela sražené částky dlužníkovi, a dále, aby po vyrozumění o tom, že exekuční příkaz nabyl právní moci, vyplácela částky sražené „z konta úložek dlužníka“ na účet nadepsaného správce daně (Krajského soudu v Brně). Náklady na nařízení daňové exekuce činily ke dni vydání exekučního příkazu 1 880 Kč.
2. Stěžovatel dále brojí proti tzv. *jinému zásahu orgánu veřejné moci* – věznicí, jenž má spočívat v provádění srážek z účtu („konta úložek“) stěžovatele vedeného věznicí [dále jen „účet stěžovatele“] od doručení exekučního příkazu, tj. od 11. března 2016, nad rámec jedné poloviny peněžních prostředků zaslaných na účet, a tedy v rozporu s § 25 odst. 4 zákona č. 169/1999 Sb., o výkonu trestu odnětí svobody a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o výkonu trestu odnětí svobody“).
3. Napadeným exekučním příkazem a popsáním jiným zásahem orgánu veřejné moci mělo podle stěžovatele dojít k porušení článku 2 odst. 2 Listiny základních práv a svobod (dále jen „Listina“), k zásahu do jeho ústavně zaručeného práva vlastnit majetek ve smyslu článku 10 odst. 1 Listiny a k zásahu do práva na sociální zabezpečení podle článku 30 odst. 1 Listiny.

II. Řízení předcházející podání ústavní stížnosti

4. Z obsahu ústavní stížnosti a z obsahu spisu vedeného u Krajského soudu v Brně (dále také jen „správce daně“) k pohledávce za stěžovatelem [evidenční číslo 5500007314], který si vyžádal, Ústavní soud zjistil:
5. Opatřením ze dne 29. ledna 2013 sp. zn. 0 Nt 371/2013, Okresní soud ve Zlíně stěžovateli ustanovil obhájkyň, advokátku (dále jen „obhájkyň“), neboť v trestní věci stěžovatele vedené u Krajského soudu v Brně – pobočky ve Zlíně pod sp. zn. 61 T 19/2013, byl dán důvod nutné obhajoby dle § 36 odst. 3 tr. řádu, protože proti stěžovateli bylo vedeno trestní řízení pro trestný čin, za který zákon stanovuje trest, jehož horní hranice převyšuje pět let.
6. Rozsudkem Krajského soudu v Brně – pobočky ve Zlíně ze dne 9. prosince 2013 č. j. 61 T 19/2013-460, ve znění rozsudku Vrchního soudu v Olomouci ze dne 5. března 2014 č. j. 5 To 5/2014-532, byl stěžovatel pravomocně shledán vinným pokusem zvlášť závažného zločinu vraždy podle § 21 odst. 1 a § 140 odst. 1 tr. zákoníku.
7. Usnesením ze dne 27. března 2014 sp. zn. 61 T 19/2013, Krajský soud v Brně – pobočka ve Zlíně uložil stěžovateli povinnost zaplatit českému státu na náklady trestního řízení částku 13 000 Kč.

8. Usnesením ze dne 15. května 2014 č. j. 61 T 19/2013-594, Krajský soud v Brně – pobočka ve Zlíně obhájkyňi stěžovatele přiznal odměnu a náhradu hotových výdajů za obhajobu ve výši 81.060,80 Kč, jež jí byly vyplaceny dne 11. června 2014.
9. Usnesením ze dne 4. srpna 2014 č. j. 61 T 19/2013-621, Krajský soud v Brně – pobočka ve Zlíně uložil stěžovateli dle § 152 odst. 1 písm. b) tr. řádu povinnost nahradit českému státu odměnu a hotové výdaje přiznané ustanovené obhájkyňi.
10. Upomínkou ze dne 9. října 2014 byl stěžovatel Krajským soudem v Brně vyzooměn o nedoplatku vzniklém nezaplacením nákladů trestního řízení a nákladů obhajoby v trestní věci vedené u Krajského soudu v Brně – pobočky ve Zlíně pod sp. zn. 61 T 19/2013; stěžovatel byl vyzován k uhrazení dlužné částky do čtrnácti dnů ode dne doručení upomínky a poučen, že neuhrazený nedoplatek bude případně vymožen daňovou exekucí dle zákona č. 280/2009 Sb., daňového řádu, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „daňový řád“).
11. Dne 8. března 2016 Krajský soud v Brně vydal exekuční příkaz. Exekuční příkaz nabyl právní moci a je vykonatelný ode dne 14. března 2016.
12. Dne 29. března 2016 stěžovatel podal stížnost proti postupu věznice spočívajícímu v provádění srážek z přijatého invalidního důchodu z účtu stěžovatele. Tuto stížnost ředitel věznice plk. Mgr. Květoslav Jordán shledal nedůvodnou s tím, že Vězeňská služba České republiky nezkoumá původ finančních prostředků připsaných na účet stěžovatele.

III. Další řízení ve věci stěžovatele

13. Rozhodnutím ze dne 5. ledna 2017 č. j. 5600006714-EP 17/2016/Vavř, správce daně zamítl návrh stěžovatele na zastavení daňové exekuce s tím, že v dané věci není splněn žádný z důvodů zastavení daňové exekuce dle § 181 odst. 2 daňového řádu. Správce daně uvedl, že daňová exekuce nebyla naříczena pro srážky z jiných příjmů (invalidního důchodu – jediného příjmu stěžovatele), nýbrž pro srážky „z konta úložek“, tedy z částek, které tam budou uloženy, a to z jakéhokoliv zdroje. Dle správce daně se tak „ve své podstatě nejedná o srážky z jiných příjmů, na které se vztahuje naříczení vlády č. 595/2006 Sb., o způsobu výpočtu základní částky, která nesmí být sražena povinnému z měsíční mzdy při výkonu rozhodnutí, a o stanovení částky, nad kterou je mzda postižitelná srážkami bez omezení[.]“ načež doplnil, že „životní minimum dle zákona č. 110/2006 Sb., o životním a existenčním minimu, ve znění pozdějších předpisů, se stanoví jako minimální hranice peněžních příjmů fyzických osob k zajištění výživy a ostatních základních životních potřeb, nicméně odsouzení mají ve výkonu trestu odnětí svobody zajištěnu výživu, včetně ostatních základních životních potřeb státem.“
14. Dle přehledu pohledávek, který je přílohou rozhodnutí správce daně ze dne 5. ledna 2017, bylo dosud na základě exekučního příkazu vymoženo 53 697 Kč, tedy více než polovina dlužné částky.

IV. Argumentace stěžovatele

15. Stěžovatel v ústavní stížnosti předně namítá, že způsob, jakým je na základě exekučního příkazu prováděna daňová exekuce, představuje zásah do jeho vlastnického práva ve smyslu článku 11 odst. 1 Listiny a do práva na sociální zabezpečení ve smyslu

článku 30 odst. 1 Listiny. Stěžovatel má za to, že způsob realizace daňové exekuce, který správce daně zvolil, tj. příkázání jiné peněžité pohledávky dle § 178 odst. 1, 5 písm. c) a § 191 odst. 1 daňového řádu, představuje – ačkoliv jde o způsob předvídaný zákonem – účelové obcházení ustanovení daňového řádu a občanského soudního řádu upravující provedení daňové exekuce srážkami ze mzdy. Jedinými peněžními prostředky, které jsou zasílány na účet stěžovatele, je totiž invalidní důchod stěžovatele ve výši 5.926 Kč. Právě důchody však jako tzv. *jiné příjmy* podléhají ustanovení § 276 a násl. o. s. ř., která upravují způsob výpočtu částek, jež je plátce důchodu oprávněn na uspokojení pohledávek oprávněného srazit z důchodu povinného.

16. Ustanovení § 276 a násl. o. s. ř. tak dle stěžovatele garantují, aby v případě realizace daňové exekuce povinnému zůstaly k dispozici finanční prostředky na zajištění výživy a ostatních základních osobních potřeb. Z tohoto důvodu účelové obcházení uvedeného ustanovení nelze tolerovat. Stěžovatel je toho názoru, že i poté, co je invalidní důchod připsán na účet stěžovatele zřízený a vedený věznicí, jde stále o důchod, který dle ustanovení § 267 a násl. o. s. ř. nelze postihnout celý.

17. Stěžovatel má za to, že přijetím výkladu připouštějícím, aby mzda a jiné příjmy byly takto nepřímo postihovány v celé výši až na účtu zřízeném a vedeném věznicí (v případě povinných osob nacházejících se ve výkonu trestu odnětí svobody), či na účtech poskytovatelů platebních služeb (v případě osob nacházejících se mimo výkon trestu odnětí svobody), by se příslušná právní úprava daňové exekuce srážkami ze mzdy dle § 187 daňového řádu a občanského soudního řádu stala zcela obsoletní. V této souvislosti stěžovatel odkázal na nálezy Ústavního soudu ze dne 8. března 2000 sp. zn. III. ÚS 269/99 (jež je veřejnosti dostupný, stejně jako ostatní rozhodnutí Ústavního soudu, na stránce <http://nalus.usoud.cz/>), v němž Ústavní soud uzavřel, že přepjatý formalismus při výkladu právních norem, který je v extrémním rozporu s principy spravedlnosti, zakládá dotčení na základním právu a svobodě. O takovou situaci dle stěžovatele jde právě v projednávané věci.

18. Z těchto důvodů má stěžovatel za to, že z invalidního důchodu zasílaného na jeho účet nemá být strhávána takřka celá částka, ale pouze ta část, která by byla vypočtena na základě § 269 o. s. ř., tedy stejně jako by byla realizována daňová exekuce srážkami ze mzdy [při zohlednění tzv. *nezabavitelné částky* vypočtené na základě nařízení vlády č. 595/2006 Sb., o způsobu výpočtu základní částky, která nesmí být sražena povinnému z měsíční mzdy při výkonu rozhodnutí, a o stanovení částky, nad kterou je mzda postižitelná srážkami bez omezení (nařízení o nezabavitelných částkách)]. Přestože stěžovatel není nucen ve výkonu trestu vynakládat další náklady na výživu a bydlení, nese další náklady, mj. na léky, nehrazené z veřejného zdravotního pojištění, jež musí užívat a které mu údajně nejsou ze strany věznice poskytovány.

19. Stran tvrzeného jiného zásahu orgánu veřejné moci – věznice – stěžovatel odkazuje na ustanovení § 25 odst. 4 zákona o výkonu trestu odnětí svobody, z něhož se podává, že neuhradí-li odsouzený (mimo jiné) pohledávky spojené s trestním řízením, může k úhradě za poskytnuté zdravotní služby nehrazené z veřejného zdravotního pojištění a nákupu podle § 23 uvedeného zákona použít pouze polovinu peněžních prostředků podle § 25 odst. 1 věty první zákona o výkonu trestu odnětí svobody.

20. Stěžovatel si je vědom toho, že věznice byla povinna po doručení exekučního příkazu provádět srážky z jeho účtu, nicméně současně měla respektovat ustanovení § 25 odst. 4 zákona o výkonu trestu odnětí svobody. Jestliže tedy v současné době dochází ke strhávání celé částky invalidního důchodu došlé na účet stěžovatele, je tímto

postupem věznice zasahováno do práva stěžovatele vlastnit majetek ve smyslu článku 11 odst. 1 Listiny.

21. Ve vztahu k otázce přípustnosti ústavní stížnosti stěžovatel uvádí, že ačkoliv si je vědom nevyčerpání veškerých opravných prostředků, které mohl proti exekučnímu příkazu a zásahu uplatnit (§ 75 odst. 1 zákona o Ústavním soudu), má za to, že je ústavní stížnost přípustná z důvodů uvedených v § 75 odst. 2 písm. a) zákona o Ústavním soudu. Způsob realizace exekuce obcházením ustanovení o daňové exekuci srážkami ze mzdy totiž dopadá na široký okruh osob, které jsou takto prováděnou daňovou exekucí postiženy, či mohou být postiženy v budoucnu; takový postup je s to zásadním způsobem zasáhnout do majetkových a sociálních práv dotčených osob, čímž je ohroženo zajištění všech jejich základních životních potřeb.

V. Průběh řízení před Ústavním soudem

22. Podle § 42 odst. 4 zákona o Ústavním soudu vyzval Ústavní soud Krajský soud v Brně a Vězeňskou službu České republiky – Věznici Karviná aby se vyjádřily k podané ústavní stížnosti.

23. Krajský soud v Brně (správce daně), jako účastník řízení, ve svém vyjádření ze dne 13. února 2017 předně uvedl, že ústavní stížnost je třeba odmítnout jako nepřípustnou, jelikož stěžovatel nevyčerpal všechny opravné prostředky, které mu právní předpisy umožňují podat proti vydanému exekučnímu příkazu. Ustanovení § 75 odst. 2 písm. a) zákona o Ústavním soudu nelze na projednávanou věc aplikovat, neboť v ní nejde o natolik silný a významný veřejný zájem, jenž v daném okamžiku vyžaduje, aby konkrétní, byť nepřípustná ústavní stížnost byla projednána, neboť nelze otálet a čekat, až Ústavní soud dostane příležitost posoudit jinou, formálně přípustnou ústavní stížnost. Správce daně je toho názoru, že dle judikatury Ústavního soudu řešení otázky z ústavní stížnosti musí mít dopad na širší okruh případů, musí mít znaky obecnosti, opakovatelnosti a neomezenosti konkrétním případem. Tato podmínka v dané věci dle správce daně splněna není.

24. Správce daně ve vyjádření následně zdůraznil, že samotný proces spravování peněžních prostředků vězněných osob je zcela v dispozici Vězeňské služby České republiky; do tohoto procesu nemůže zasahovat, ani ovlivnit, zda peněžní prostředky budou strhávány či nikoli a do jaké výše. Správci daně je zasílána částka, kterou věznice stanoví podle pravidel stanovených zákonem o výkonu trestu odnětí svobody a vyhláškou Ministerstva spravedlnosti č. 10/2000 Sb., o srážkách z odměny osob, které jsou ve výkonu trestu odnětí svobody zaměstnány, o výkonu rozhodnutí srážkami z odměny těchto osob a chovanců zvláštních výchovných zařízení a o úhradě dalších nákladů.

25. Vězeňská služba České republiky – Věznice Karviná (věznice) ve vyjádření ze dne 10. února 2017 uvedla, že v projednávané věci stěžovatelem namítané ustanovení § 25 odst. 4 zákona o výkonu trestu odnětí svobody nelze aplikovat, neboť na tvrzený zásah do práv stěžovatele vůbec nedopadá. Dle věznice uvedené ustanovení upravuje pouze takový postup, kdy z peněz v úschově Vězeňské služby České republiky mají být hrazeny poskytnuté zdravotní služby nehrzené z veřejného zdravotního pojištění a nákup potravin a věcí osobní potřeby dle § 23 zákona o výkonu trestu odnětí svobody. Protože stěžovateli jsou poskytovány zdravotní služby hrazeny z veřejného zdravotního pojištění a na nákup potravin a věcí osobní potřeby podle § 23 zákona o výkonu trestu

odnětí svobody mu zůstává částka 100 Kč a nad její rámec ještě 60 Kč na úhradu poplatků za elektrospotřebič, nelze ustanovení § 25 odst. 4 zákona o výkonu trestu odnětí svobody v jeho případě použít a srážky na základě exekučního příkazu jsou prováděny v souladu se zákonem o výkonu trestu odnětí svobody. K zásahu do základních práv stěžovatele ze strany věznice proto napadeným postupem nedochází.

26. V závěru svého vyjádření věznice navrhla, aby Ústavní soud ústavní stížnost odmítl, neboť ji považuje též za nepřipustnou, a to pro nedodržení podmínky vyčerpání všech procesních prostředků, které zákon stěžovateli k ochraně jeho práv poskytuje.

27. Ústavní soud zaslal vyjádření správce daně a věznice stěžovateli k replice; současně si vyžádal vyjádření Generálního ředitelství Vězeňské služby České republiky, za účelem posouzení, zda jsou v projednávané věci splněny podmínky aplikace § 75 odst. 2 písm. a) zákona o Ústavním soudu, jehož se stěžovatel dovolává.

28. Stěžovatel v replice ze dne 20. března 2017 předně poukázal na svoji předchozí argumentaci stran splnění podmínky uvedené v § 75 odst. 2 písm. a) zákona o Ústavním soudu. Dále stěžovatel namítl, že nerozporuje skutečnost, že způsob spravování peněžních prostředků na účtu je zcela v dispozici věznice – v tomto směru věznice nemůže přezkoumávat zdroj příchozích finančních prostředků stěžovatele, či zkoumat zákonnost exekučního titulu – taková povinnost stíhá právě správce daně. K vyjádření věznice stěžovatel dodal, že z ustanovení § 25 odst. 4 zákona o výkonu trestu odnětí svobody nejsou stanoveny dílčí výjimky. Proto zde není ani zákonný důvod, na jehož základě by bylo možné aplikaci uvedeného ustanovení v případě stěžovatele vyloučit, jak tvrdí věznice.

29. Z vyjádření Generálního ředitelství Vězeňské služby České republiky ze dne 20. března 2017 Ústavní soud zjistil, že tato za rok 2015 a 2016 eviduje celkem 27 stížností odsouzených, směřujících proti způsobu provádění exekuce, „jejichž situace byla obdobná situaci, popsané stěžovatelem v ústavní stížnosti.“

VI. Posouzení podmínek řízení

30. Dříve než Ústavní soud mohl přistoupit k vlastnímu přezkumu napadeného exekučního příkazu a zásahu orgánu veřejné moci, musel se zabývat otázkou, zda podaná ústavní stížnost splňuje veškeré náležitosti dle zákona o Ústavním soudu.

31. Podle § 75 odst. 1 zákona o Ústavním soudu je ústavní stížnost nepřipustná, jestliže stěžovatel nevyčerpal všechny procesní prostředky, které mu zákon k ochraně jeho práva poskytuje (§ 72 odst. 3 zákona o Ústavním soudu).

32. Podle ustanovení § 75 odst. 2 písm. a) téhož zákona Ústavní soud neodmítne přijetí ústavní stížnosti, i když není splněna podmínka podle předchozího odstavce, jestliže stížnost svým významem podstatně přesahuje vlastní zájmy stěžovatele a byla podána do jednoho roku ode dne, kdy ke skutečnosti, která je předmětem ústavní stížnosti, došlo.

33. Co se týče ústavní stížností napadeného exekučního příkazu, je třeba konstatovat, že ustanovení § 178 odst. 4 daňového řádu, ve znění od 1. ledna 2014, výslovně vylučuje možnost uplatnit v rovině daňového řízení proti takovému rozhodnutí správce daně opravné prostředky (za opravný prostředek přitom nelze považovat ani námitku dle ustanovení § 159 odst. 1 daňového řádu, k tomu srov. rozsudky Nejvyššího správního soudu ze dne 26. listopadu 2015 č. j. 7 Afs 131/2015-32, či ze dne

17. prosince 2015 č. j. 7 Afs 129/2015-37). Z tohoto důvodu je jediným procesním prostředkem, který zákon stěžovateli k ochraně jeho práva poskytuje, pouze žaloba ve správním soudnictví dle ustanovení § 65 s. ř. s., již však stěžovatel zjevně nevyužil (z obsahu ústavní stížnosti a spisového materiálu se nepodává opak).

34. Ve vztahu k tvrzenému zásahu orgánu veřejné moci spočívajícímu ve strhávání invalidního důchodu stěžovatele zasílaného na jeho účet je třeba konstatovat, že proti takovému postupu věznice stěžovatel mohl brojit prostřednictvím stížnosti dle § 26 odst. 1 zákona o výkonu trestu odnětí svobody, což dne 29. března 2016 učinil. Stížnost byla ředitelem věznice shledána jako nedůvodná. Za takové situace je otázkou, zda zákon stěžovateli poskytuje i další procesní prostředky k ochraně práva ve smyslu § 75 odst. 1 zákona o Ústavním soudu.

35. Ústavní soud na tomto místě toliko shrnuje, že právní úprava poskytuje osobě ve výkonu trestu odnětí svobody hned několik procesních prostředků ochrany práv. Vedle stížnosti dle ustanovení § 26 odst. 1 zákona o výkonu trestu odnětí svobody, je to právo obrátit se na příslušné krajské státní zastupitelství, které podle § 78 téhož zákona vykonává dozor nad dodržováním právních předpisů při výkonu trestu. V neposlední řadě se osobě ve výkonu trestu nabízí možnost domáhat se ochrany proti tvrzenému nezákonnému zásahu správního orgánu, který není rozhodnutím, žalobou dle § 82 s. ř. s. (srov. usnesení Ústavního soudu ze dne 4. října 2011 sp. zn. III. ÚS 1780/11, ze dne 12. března 2012 sp. zn. IV. ÚS 3834/11, ze dne 15. února 2012 sp. zn. III. ÚS 3848/11, ze dne 13. října 2015 sp. zn. I. ÚS 2480/15, anebo ze dne 24. února 2016 sp. zn. IV. ÚS 2742/15). Je třeba konstatovat, že stěžovatel tyto další prostředky nápravy nevyužil.

36. Nevyčerpal-li stěžovatel před podáním ústavní stížnosti všechny procesní prostředky, které mu zákon k ochraně jeho práv poskytuje, Ústavní soud podanou ústavní stížnost odmítne jako nepřipustnou [§ 75 odst. 1, § 43 odst. 1 písm. e) zákona o Ústavním soudu]. Výjimku z tohoto pravidla stanoví § 75 odst. 2 písm. a) zákona o Ústavním soudu, jehož aplikace se stěžovatel dovolává.

37. Výkladem uvedeného ustanovení se Ústavní soud opakovaně zabýval, přičemž podmínky jeho uplatnění formuloval tak, že (i.) stěžovatel musí být zasažen na svých ústavně zaručených základních právech a svobodách a to pravomocným rozhodnutím, opatřením nebo jiným zásahem orgánu veřejné moci, (ii.) stěžovatel nevyčerpal všechny procesní prostředky, které mu zákon k ochraně jeho práva poskytuje, (iii.) ústavní stížnost musí svým významem podstatně přesahovat vlastní zájmy stěžovatele, (iv.) ústavní stížnost musí být podána do jednoho roku ode dne, kdy došlo ke skutečnosti, která je předmětem ústavní stížnosti, a (v.) současně splňuje všechny ostatní předpoklady k projednání; jelikož jde o výjimku z obecného pravidla, je navíc třeba vykládat ji restriktivně (za všechny srov. nálezy Ústavního soudu ze dne 13. března 1996 sp. zn. II. ÚS 193/94, a ze dne 23. dubna 1996 sp. zn. II. ÚS 15/95; z odborné komentářové literatury viz např. FILIP, J., HOLLÄNDER, P., ŠIMÍČEK, V. *Zákon o Ústavním soudu. Komentář*. Praha: C. H. Beck, 2007, s. 574).

38. Protože Ústavní soud shledal, že stěžovatel byl zasažen na svých ústavně zaručených základních právech pravomocným rozhodnutím nebo jiným zásahem orgánu veřejné moci, nevyčerpal všechny procesní prostředky, které mu zákon k ochraně jeho práva poskytuje, ústavní stížnost byla podána do jednoho roku ode dne, kdy došlo ke skutečnosti, která je jejím předmětem (exekuční příkaz byl vydán dne 8. března 2016 a dne 11. března 2016 věznice deponovala první částku z účtu stěžovatele), a jsou splněny i všechny ostatní předpoklady jejího projednání, přistoupil k posouzení

naplnění poslední podmínky, totiž, zda ústavní stížnost podstatně přesahuje vlastní zájmy stěžovatele.

39. Naplnění této podmínky přitom Ústavní soud spojuje s případy, kdy je podstatný přesah odůvodněn potřebou zrušení neústavního právního předpisu (srov. usnesení Ústavního soudu ze dne 6. ledna 1997 sp. zn. III. ÚS 16/96), anebo kdy právní předpis v praxi pravidelně vyvolává výkladové potíže či aplikační nejednotnost (viz náleží Ústavního soudu ze dne 29. listopadu 1994 sp. zn. I. ÚS 89/94), případně jde-li o věc, jež se týká mnoha obdobných věcí a její řešení by zabránilo dalším soudním sporům (náleží Ústavního soudu ze dne 24. dubna 1996 sp. zn. I. ÚS 38/95), respektive je pocítována potřeba zajištění ústavně konformního výkladu právního předpisu či dodržení mezinárodní smlouvy (náleží Ústavního soudu ze dne 14. října 1997 sp. zn. I. ÚS 322/96) nebo potřeba zajistit respektování nálezů Ústavního soudu (srov. náleží Ústavního soudu ze dne 25. února 1999 sp. zn. III. ÚS 467/98), popřípadě tehdy, jde-li o věc dosud Ústavním soudem výslovně neřešenou, obecné povahy, dotýkající se ústavnosti postupu orgánů veřejné moci v řadě případů (viz náleží Ústavního soudu ze dne 23. března 2006 sp. zn. III. ÚS 451/04).

40. Ústavní soud dospěl k závěru, že ústavní stížnost je v posuzovaném případě přípustná, neboť podstatně přesahuje vlastní zájmy stěžovatele. V projednávané věci jde o otázky Ústavním soudem v uvedené poloze, tj. ve vztahu k osobám ve výkonu trestu odnětí svobody, neřešené, mající obecnou povahu a dotýkající se ústavnosti postupu orgánů veřejné moci – správce daně při správě daní a poplatků, a navazujícího postupu Vězeňské služby České republiky při realizaci daňové exekuce příkázáním jiné peněžité pohledávky vůči osobám ve výkonu trestu odnětí svobody. Jak je zřejmé z vyjádření Generálního ředitelství Vězeňské služby České republiky uvedeného pod bodem 29 jde o problém, dotýkající se desítek odsouzených osob.

VII. Upuštění od ústního jednání

41. Ústavní soud neočekával od ústního jednání další objasnění věci, pročež od něj upustil dle ustanovení § 44 věty první zákona o Ústavním soudu.

VIII. Posouzení opodstatněnosti ústavní stížnosti

42. Ústavní soud shledal ústavní stížnost opodstatněnou a zcela jí vyhověl z následujících důvodů:

43. Stěžovatel se dovolával ochrany vlastnického práva ve smyslu článku 11 odst. 1 Listiny a práva na sociální zabezpečení dle článku 30 odst. 1 Listiny.

44. Ústavní soud neshledal porušení základního práva na sociální zabezpečení zaručeného – v mezích stanovených zákonnou právní úpravou – článkem 30 odst. 1 Listiny. Z tohoto důvodu dále posuzoval jen tvrzení stěžovatele ohledně porušení práva vlastnit majetek dle článku 11 odst. 1 Listiny, jemuž odpovídá právo na pokojné užívání majetku zaručené článkem 1 Dodatkového protokolu k Úmluvě o ochraně lidských práv a základních svobod.

VIIIa. K tvrzenému porušení článku 11 odst. 1 Listiny

45. Stěžovatel namítá, že správce daně daňovou exekucí realizovanou příkázáním jiné peněžité pohledávky dle § 191 odst. 1 daňového řádu z účtu stěžovatele vedeného věznicí, na němž se měly nacházet pouze peněžní prostředky – invalidní důchod stěžovatele, porušil jeho právo vlastnit majetek dle článku 11 odst. 1 Listiny. Zásah do tohoto práva následně pokračoval ze strany věznice, která na základě pravomocného a vykonatelného exekučního příkazu srážela z účtu stěžovatele peněžní prostředky až do výše nedoplatků stanovených exekučním příkazem a tyto vyplácela správci daně.

46. Správce daně konstatoval, že samotný proces spravování peněžních prostředků vězňených osob je zcela v dispozici Vězeňské služby České republiky, a nemůže do něj zasahovat, ani ovlivnit, zda peněžní prostředky (ne)budou strhávány a do jaké výše.

47. Věznice uvedla, že v případě stěžovatele nedošlo k porušení ustanovení § 25 odst. 4 zákona o výkonu trestu odnětí svobody, neboť uvedené ustanovení na tvrzený zásah vůbec nedopadá; srážky na základě exekučního příkazu jsou proto prováděny v souladu se zákonem o výkonu trestu odnětí svobody a k zásahu do základních práv stěžovatele nedochází.

48. Ústavní soud musí posoudit, zda došlo k zásahu do práva vlastnit majetek, zda tento zásah byl zákonný, a případně zda k němu došlo při zachování spravedlivé rovnováhy mezi zásahem sledovaným cílem a ochranou základního práva stěžovatele.

Obecně k základnímu právu vlastnit majetek dle článku 11 Listiny, resp. právu na pokojné užívání majetku dle článku 1 Dodatkového protokolu k Úmluvě o ochraně lidských práv a základních svobod a k článku 2 odst. 2 Listiny

VIIIb. K daňové exekuci příkázáním jiné peněžité pohledávky

49. Ústavní soud je toho názoru, že realizace daňové exekuce příkázáním jiné peněžité pohledávky podle § 191 odst. 1 daňového řádu je zásahem do základního práva povinného vlastnit majetek ve smyslu výše citovaného článku Listiny. Je tedy třeba zabývat se tím, zda jde o zásah protiústavní či nikoliv.

50. Zásah do práva na pokojné užívání majetku může být ospravedlněn, prokáže-li se, že byl proveden ve „veřejném zájmu“ a „za podmínek, které stanoví zákon“. Kromě toho každé zasahování musí splňovat i kritérium přiměřenosti, což vyžaduje posoudit, zda zásah zajišťoval „spravedlivou rovnováhu“ mezi požadavky obecného zájmu společnosti a požadavky ochrany základních práv jednotlivce, přičemž požadovaná rovnováha nebude dána, pokud dotčená osoba nese zvláštní a nadměrné břemeno (srov. rozsudek pléna ESLP ze dne 23. září 1982 ve věci *Sporrong and Lönnroth proti Švédsku*, stížnosti č. 7151/75, 7152/75, odst. 73).

51. Posouzení, zda byla dodržena spravedlivá rovnováha mezi požadavky obecného zájmu a požadavky ochrany základních práv jednotlivce, je potřebné jen v situaci, kdy předmětný zásah byl shledán zákonným a nikoliv svévolným (srov. rozsudek velkého senátu ESLP ze dne 25. března 1999 ve věci *Iatridis proti Řecku*, stížnost č. 31107/96,

odst. 58, nebo rozsudek téhož velkého senátu ze dne 16. listopadu 2010 ve věci *Perdigao proti Portugalsku*, stížnost č. 24768/06, odst. 36).

52. Ústavní soud opakovaně konstatoval, že byť zásadně není povolán k přezkumu správnosti výkladu a použití podústavního práva obecnými soudy (případně i správními orgány, nazná-li splnění podmínek uvedených v § 75 odst. 2 zákona o Ústavním soudu), přesto tak může učinit, pokud současně shledá porušení některého ze základních práv a svobod. Porušení některé z norem podústavního práva, a to v důsledku svévole (např. v podobě nerespektování kogentní normy) anebo v důsledku interpretace, jež je v extrémním rozporu s principy spravedlnosti (přepjatý formalismus), pak může být současně i porušením některého ze základních práv či svobod (srov. nálezy Ústavního soudu ze dne 29. září 2010 sp. zn. I. ÚS 1052/10, ze dne 2. března 2000 sp. zn. III. ÚS 269/99, a ze dne 20. června 1995 sp. zn. III. ÚS 84/94).

53. Ve svém nálezu ze dne 20. října 2016 sp. zn. IV. ÚS 121/16, se Ústavní soud přiklonil k závěrům rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 3. dubna 2012 č. j. 2 Afs 80/2011-60, jež se uplatní i v poměrech projednávané věci.

54. Nejvyšší správní soud se v uvedeném rozhodnutí zabýval daňovou exekucí příkázáním pohledávky z účtu žalobce u poskytovatele platebních služeb, sestávajících (ne však výlučně) z dávek důchodového zabezpečení, zasílaných na jeho účet Českou správou sociálního zabezpečení a snížených na vypočtené životní minimum, přičemž v bodě 16 svého rozhodnutí konstatoval, že „v případě exekuce příkázáním pohledávky z účtu má být přiměřeně přihlédnuto k významným okolnostem na straně povinné fyzické osoby, a to analogicky jako v případě výkonu rozhodnutí srážkami ze mzdy. Takový výklad je v souladu i s dřívější judikaturou Nejvyššího správního soudu (viz rozsudek ze dne 26. října 2005, č. j. 2 Afs 81/2004-54), podle níž platí, že právní řád, založený na principech jednoty, racionality a vnitřní bezrozpornosti, s sebou nutně přináší imperativ stejného náhledu na srovnatelné právní instituty, byť by byly upravené v rozdílných právních předpisech či dokonce odvětvích. Mezi podstatou a smyslem mzdy a důchodu z hlediska významu pro jejich adresáty neexistuje zásadní rozdíl. Jedná se o příjem, sloužící k úhradě životních potřeb příjemce, případně jeho blízkých. Jestliže proto existuje důvod chránit nepřiměřený zásah do příjmu ve formě mzdy, musí logicky existovat přinejmenším stejný důvod chránit příjem ve formě důchodu. Z toho vyplývá odpověď na zásadní otázku v tom smyslu, že dávky důchodového zabezpečení představují také pro vedení exekuce podle § 303 a násl. o. s. ř. příjem, chráněný v obdobném rozsahu, jako tomu je se mzdou v případě výkonu rozhodnutí srážkami ze mzdy.“ Výklad kasační stížností napadeného rozhodnutí správního soudu, že prostředky na exekuci postiženém účtu byly zabavitelné ve smyslu § 278 a § 279 o. s. ř., přestože jejich zdrojem byly dávky důchodového pojištění krácené do výše nezabavitelné části důchodu, shledal Nejvyšší správní soud jako nesprávný, pročež napadené rozhodnutí zrušil.

55. Ústavní soud v intencích této argumentace v nálezu sp. zn. IV. ÚS 121/16 uzavřel, že „názor obecných soudů, že prostředky vyplacené na bankovní účet plátcem důchodu jako nezabavitelná část důchodu ztratily svoji povahu tím, že se staly tzv. vkladovou pohledávkou, a že jejich exekucí postižením nedochází k postihu důchodu, ale k postihu práva na výplatu prostředků na účtu, lze... označit za přepjatý formalismus, nezohledňující smysl právní úpravy nezabavitelné částky dle ustanovení § 278 a § 299 odst. 1 o. s. ř.“

VIIIc. K omezení dispozičního oprávnění osoby ve výkonu trestu odnětí svobody k peněžním prostředkům zasláným do věznice

56. Ústavní soud dále konstatuje, že postup podle § 25 odst. 4 zákona o výkonu trestu odnětí svobody, který připouští omezení dispoziční oprávnění osob ve výkonu trestu vůči jejich finančním prostředkům, které jim byly zaslány do věznice a jsou uloženy na účtu zřízeném a vedeném věznicí (§ 25 odst. 1 zákona o výkonu trestu odnětí svobody) – za podmínky, že tyto osoby neuhradily rozsudkem stanovenou škodu nebo nemajetkovou újmu způsobenou trestným činem, pro který se nachází ve výkonu trestu, pohledávky spojené s trestním řízením, pohledávky vzniklé v souvislosti s poskytnutím nebo zajištěním zdravotních služeb a úhrady regulačních poplatků a doplatků nad rámec veřejného zdravotního pojištění, soudní a správní poplatky, případně škodu nebo nemajetkovou újmu, kterou způsobily Vězeňské službě během výkonu trestu – představuje zásah do článku 11 odst. 1 Listiny. Je proto třeba posoudit charakter takového zásahu, tedy zda jde o zásah protiústavní či nikoliv.

57. Za situace, kdy zákon takový zásah připouští, je zcela nezbytné, aby orgány moci veřejné při jeho uplatňování postupovaly v intencích článku 2 odst. 2 a článku 4 odst. 4 Listiny, resp. článku 2 odst. 3 Ústavy České republiky (dále jen „Ústava“). Ze spojení článku 2 odst. 3 Ústavy a článku 4 odst. 4 Listiny vyplývá, že státní moc je nutno uplatňovat jen v případech, mezích a způsoby, které stanoví zákon, a to za současného šetření podstaty a smyslu základních práv a svobod. Pokud se tomu tak neděje, představuje jednání či akt státní moci svévoli. Jak Ústavní soud opakovaně zdůraznil, nikoliv každé porušení norem jednoduchého práva při jejich aplikaci či interpretaci způsobuje zároveň i porušení základního práva jednotlivce. Avšak porušení některé z norem jednoduchého práva v důsledku svévole – jak uvedeno shora – může být způsobilé zasáhnout do základního práva a svobody jednotlivce (srov. např. nálezy Ústavního soudu ze dne 14. března 2002 sp. zn. III. ÚS 346/01, či ze dne 8. ledna 2009 sp. zn. II. ÚS 1009/08).

58. Výkladem ustanovení § 25 odst. 4 zákona o výkonu trestu odnětí svobody (resp. jeho zněním po novele provedené zákonem č. 25/2004 Sb., které však v posuzované části do dnešního dne nedoznalo žádných – z hlediska projednávané věci stěžejních – změn) se Ústavní soud zabýval např. ve svém usnesení ze dne 14. září 2005 sp. zn. II. ÚS 435/05. Ústavní soud se v této věci neztotožnil se závěrem stěžovatele, že postup, na základě kterého „*věznice v souladu s ustanovením § 25 odst. 4 zákona o výkonu trestu odnětí svobody zadržela polovinu jeho peněžních prostředků, nepřipustně zasahuje jeho základní práva.*“ V poměrech projednávané věci je tedy třeba zabývat se tím, zda postup věznice, která z účtu stěžovatele strhávala peněžní prostředky nad hranici jedné poloviny stanovené uvedeným ustanovením, a neumožnila tak stěžovateli tyto prostředky použít na případnou úhradu poskytnutých zdravotních služeb nehrazených z veřejného zdravotního pojištění a na nákup potravin a věcí osobní potřeby dle § 23 zákona o výkonu trestu odnětí svobod, měl oporu v zákoně. V opačném případě by takový zásah představoval nepřipustný exces – svévoli – ze strany orgánů veřejné moci, v podobě nerespektování kogentní normy.

IX. Aplikace obecných východisek na projednávaný případ

59. V projednávané věci správce daně vydal exekuční příkaz, na jehož základě je prováděna daňová exekuce příkázáním jiné peněžité pohledávky dle § 191 odst. 1 daňového řádu. Touto jinou peněžitou pohledávkou jsou peněžní prostředky stěžovatele

uložené na účtu stěžovatele, přičemž dle obsahu spisového materiálu je na daný účet připisován výlučně invalidní důchod stěžovatele.

60. Daňová exekuce příkázáním jiné peněžité pohledávky představuje subsidiární způsob daňové exekuce postižením majetkových práv, jehož uplatnění přichází v úvahu teprve poté, co nelze daňovou exekuci provést srážkami ze mzdy dle § 187 odst. 1 daňového řádu nebo příkázáním pohledávky z účtu u poskytovatele platebních služeb dle § 190 odst. 1 daňového řádu (srov. LICHNOVSKÝ, O., ONDRÝSEK, R. a kol. *Daňový řád. Komentář*. Praha: C. H. Beck, 2016, s. 714.). Jinou peněžitou pohledávkou je přitom právo na peněžité plnění dlužníka vůči poddlužníku, které nemá povahu (mimo jiné) mzdové pohledávky nebo jiného příjmu, který je mzdě v § 299 o. s. ř. postaven naroveň. Tyto (jiné) pohledávky lze postihnout exekucí srážkami ze mzdy [srov. BAXA, J., DRÁB, O., KANIOVÁ, L., LAVICKÝ, P. *Daňový řád. Komentář*. Praha: Wolters Kluwer, a. s., 2011, s. 1211.]. Podle ustanovení § 187 odst. 1 daňového řádu se daňová exekuce srážkami ze mzdy provede srážkami ze mzdy a z jiných příjmů do výše částky uvedené v exekučním příkazu. Při výkladu spojení „jiný příjem“ se přitom vychází ze subsidiární aplikace občanského soudního řádu v daňovém řízení (§ 177 odst. 1 daňového řádu), přičemž ustanovení § 299 odst. 1 písm. d) o. s. ř. mezi tzv. jiné příjmy řadí i důchody, tedy i invalidní důchod dle § 38 a násl. zákona č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění, ve znění pozdějších předpisů.

61. Na tomto místě je třeba konstatovat, že dávky důchodového zabezpečení představují z hlediska daňové exekuce příjem, postavený naroveň mzdě, přičemž ve vztahu k oběma těmto zdrojům příjmu je třeba uplatnit ochranu (v podobě tzv. nezabavitelné částky) obsaženou v ustanovení § 278 o. s. ř., jež se uplatní i ve vztahu k úpravě provádění daňové exekuce srážkami ze mzdy.

62. Takovým jiným příjmům je třeba poskytnout uvedenou ochranu i byly-li připsány na účet povinného vedený u peněžního ústavu (poskytovatele platebních služeb) či představují-li jinou peněžitou pohledávku povinného (např. pohledávku za věznicí, která osobě ve výkonu trestu odnětí svobody vede účet dle § 25 odst. 4 zákona o výkonu trestu odnětí svobody).

63. Současně je třeba říci, že provádění daňové exekuce příkázáním jiné peněžité pohledávky představuje subsidiární způsob realizace daňové exekuce, jenž přichází v úvahu pouze tehdy, nelze-li daňovou exekuci provést jiným způsobem (např. dle § 187 odst. 1 či § 190 odst. 1 daňového řádu). Provádění daňové exekuce příkázáním jiné peněžité pohledávky nemůže sloužit k obcházení ustanovení o nezabavitelné částce, jež se uplatní v případě daňové exekuce prováděné srážkami ze mzdy (nebo z jiných příjmů). Zvolí-li správce daně jiný způsob daňové exekuce než podle § 187 a násl. daňového řádu, musí vždy zohlednit, zda nedochází k postihu tzv. jiného příjmu (§ 299 o. s. ř.), v rozsahu nezabavitelné částky (§ 278 o. s. ř.), a tedy k nepřipustnému obcházení ochrany poskytované jiným příjmům (a mzdě) při provádění daňové exekuce dle § 187 odst. 1 daňového řádu.

64. Nařídil-li tak správce daně provedení daňové exekuce vůči stěžovateli příkázáním jiné peněžité pohledávky (představované pohledávkami stěžovatele za věznicí z titulu vedení účtu), měl v první řadě zkoumat, zda pohledávky stěžovatele nejsou představovány příjmy z dávek důchodového pojištění (popřípadě jinými příjmy, jejichž srážky je třeba podřídít režimu daňové exekuce srážkami ze mzdy). Neučinil-li tak, případně nepovažoval-li příjem z důchodového pojištění k okamžiku jeho připsání na účet stěžovatele nadále za tzv. jiný příjem v podobě důchodu, je třeba jeho postup hodnotit jako *přepjatý formalismus nezohledňující smysl právní úpravy nezabavitelné*

částky dle ustanovení § 278 a § 299 odst. 1 o. s. ř., tak jak shledal Ústavní soud již ve svém nálezu sp. zn. IV. ÚS 121/16.

65. Skutečnost, že stěžovatel se nachází ve výkonu trestu odnětí svobody, nepředstavuje důvod, pro nějž by bylo možné „odhlédnout“ od úpravy obsažené v § 278 o. s. ř. Ostatně z osobní působnosti zákona o životním a existenčním minimu – na jehož základu se dle nařízení vlády č. 595/2006 Sb. stanoví nezabavitelná částka dle § 278 – osoby ve výkonu trestu odnětí svobody nejsou nijak vyloučeny [*a contrario* srov. ustanovení § 3 odst. 1 písm. f) zákona č. 111/2006, o pomoci v hmotné nouzi, ve znění pozdějších předpisů].

66. Proto nařídil-li správce daně daňovou exekuci příkázáním jiné peněžité pohledávky, aniž by zohlednil, že na účet stěžovatele je připisován toliko jeho invalidní důchod, zasáhl do základního práva stěžovatele na ochranu vlastnického práva dle článku 11 odst. 1 Listiny, resp. do práva pokojně užívat majetek ve smyslu článku 1 Dodatkového protokolu k Úmluvě o ochraně lidských práv a základních svobod.

67. Stran strhávání peněžních prostředků došlých osobě ve výkonu trestu odnětí svobody do věznice (na základě pravomocného a vykonatelného exekučního příkazu) je třeba předně uvést, že Vězeňské službě skutečně nepřísluší zkoumat, z jakého zdroje pocházejí peněžní prostředky zasláné osobě ve výkonu trestu odnětí svobody do věznice. Taková povinnost stíhá, jak uvedeno výše, správce daně.

68. Vedle toho je však věznice povinna při výkonu trestu odnětí svobody postupovat v souladu se zákonem o výkonu trestu odnětí svobody a toliko v jeho mezích (článek 2 odst. 2 Listiny ve spojení s článkem 4 odst. 4 Listiny). Sama skutečnost, že vykonatelný exekuční příkaz nezohledňuje specifická ustanovení upravující výkon trestu odnětí svobody, věznici takové povinnosti nezabavuje.

69. Ustanovení § 25 odst. 4 uvedeného zákona přitom stanoví, že *„neuhradí-li odsouzený rozsudkem stanovenou škodu nebo nemajetkovou újmu způsobenou trestným činem, pro který se nachází ve výkonu trestu, pohledávky spojené s trestním řízením, pohledávky vzniklé v souvislosti s poskytnutím nebo zajištěním zdravotních služeb a úhrady regulačních poplatků a doplatků nad rámec veřejného zdravotního pojištění, soudní a správní poplatky a škodu nebo nemajetkovou újmu, kterou způsobil Vězeňské službě během výkonu trestu, může k úhradě za poskytnuté zdravotní služby nehraně z veřejného zdravotního pojištění a nákupu podle § 23 použít pouze polovinu peněžních prostředků podle odstavce 1 věty první a zbývající část peněžních prostředků může použít jen na úhradu těchto pohledávek; to neplatí pro peníze výslovně zasláné na úhradu nákladů uvedených v odstavci 1 větě třetí.“*

70. Uvedené ustanovení na straně jedné umožňuje – za splnění stanovených podmínek – omezit vlastnické právo osoby ve výkonu trestu odnětí svobody, vedle toho však současně stanoví, že právě v takové situaci uvedená osoba může (byť nikoliv volně) i nadále disponovat s polovinou peněžních prostředků, které jí byly zaslány do věznice, přičemž zbývající polovinu může užít jen na úhradu zákonem vyjmenovaných pohledávek (srov. KALVODOVÁ, V. *Zákon č. 169/1999 Sb., o výkonu trestu odnětí svobody: komentář*. Praha: Wolters Kluwer, 2012, s. 77.).

71. Promítnuto do poměrů projednávané věci to znamená, že neumožnila-li věznice stěžovateli, jenž má pohledávky spojené s trestním řízením (odměna a hotové výdaje přiznané ustanovené obhájkyňi) ve smyslu § 25 odst. 4 zákona o výkonu trestu odnětí svobody, disponovat s jednou polovinou peněžních prostředků zasláných mu do věznice, resp. tyto peněžní prostředky použít na případnou úhradu za poskytnuté

zdravotní služby nehrazené z veřejného zdravotního pojištění a na nákup potravin a věcí osobní potřeby dle § 23 zákona o výkonu trestu odnětí svobody – přesto, že tak výslovně stanoví § 25 odst. 4 uvedeného zákona – představuje takový postup nezákonný zásah do základního práva stěžovatele na ochranu vlastnického práva dle článku 11 odst. 1 Listiny, resp. do práva pokojně užívat majetek ve smyslu článku 1 Dodatkového protokolu k Úmluvě o ochraně lidských práv a základních svobod.

72. Z uvedených důvodů proto Ústavní soud podle ustanovení § 82 odst. 2 písm. a) zákona o Ústavním soudu ústavní stížnosti vyhověl a napadený exekuční příkaz Krajského soudu v Brně ze dne 8. března 2016 č. j. EP 17/2016-9, podle § 82 odst. 3 písm. a) zákona o Ústavním soudu zrušil. Současně podle § 82 odst. 3 písm. b) zákona o Ústavním soudu Vězeňské službě České republiky – Věznici Karviná zakázal pokračovat v porušování základního práva stěžovatele, a přikázal jí, aby nadále postupovala tak, jak je uvedeno ve výroku tohoto nálezu.

P o u č e n í: Proti rozhodnutí Ústavního soudu se nelze odvolat.

V Brně dne 6. dubna 2017

Vladimír Sládeček
předseda senátu Ústavního soudu